

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul hotărârii Guvernului pentru modificarea Documentului
unic de program pentru anii 2025-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului
nr. 160/2025

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul hotărârii Guvernului pentru modificarea Documentului unic de program pentru anii 2025-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 160/2025, a fost elaborat de către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR).

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Proiectul actului normativ este elaborat în temeiul art. 10 alin. (2) din Legea nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, art. 6 alin. (3) și art. 7 alin. (2) din Legea nr. 27/2022 privind Fondul național pentru dezvoltare regională și locală.

Proiectul vizează modificarea anexei nr. 1, anexei nr.2 și anexei nr. 3 la Documentul unic de program (DUP) pentru anii 2025- 2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 160/2025, ca urmare a aprobării de către Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale (CNCDRL) a Deciziilor nr. 46-51 din 15.08.2025, prin care au fost avizate modificările la DUP.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Documentul Unic de Program este un document de planificare elaborat pe termen mediu pentru implementarea Strategiei naționale de dezvoltare regională și reprezintă documentul-sinteză al programelor operaționale regionale, incluzând lista proiectelor prioritare de dezvoltare regională și locală, selectate în baza concursurilor de propuneri de proiecte organizate de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.

Documentul Unic de Program în vigoare vizează perioada 2025-2027 și listează **156** de proiecte de dezvoltare regională, **1477** de proiecte de dezvoltare locală și **17** proiecte depuse de autoritățile administrației publice locale pentru lucrări de reparații capitale/reabilitare a clădirilor de menire social-culturală, exclusiv în condițiile necesității de intervenție urgentă.

Proiectele incluse în Documentul unic de program reprezintă un instrument strategic de reducere a disparităților teritoriale și de susținere a dezvoltării echilibrate la nivel regional și local. Totodată, analiza nevoilor reale din teritoriu indică un decalaj semnificativ între cerințele comunităților și resursele disponibile. În acest context, Guvernul și Ministerul are responsabilitatea de a

lansa periodic apeluri de proiecte, cu accent pe domeniile în care există restanțe sau necesități critice.

Astfel, în contextul implementării prevederilor Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, Hotărârii Guvernului nr. 40/2022 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare regională a Republicii Moldova pentru anii 2022-2028 și în temeiul Deciziei Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale nr.7/24 din 21.06.2024, a fost lansat Concursul de selectare a proiectelor pentru finanțare din Fondul național pentru dezvoltare regională și locală în cadrul apelului competitiv, ediția 2024. Scopul concursului de selectare a proiectelor a fost de a susține accelerarea dezvoltării socio- economice a regiunilor, prin finanțarea inițiativelor care contribuie la creșterea competitivității teritoriale, reducerea dezechilibrelor regionale și îmbunătățirea calității vieții populației.

Concursul de selectare a proiectelor a fost organizat în baza Anexei nr. 2 din Regulamentul privind gestionarea mijloacelor financiare alocate în Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală, aprobat prin Hotărârea Guvernului 152/2022 și în baza „Ghidului de aplicare la apelul competitiv de selectarea proiectelor de dezvoltare regională (ediția– 2024)”, conform *măsurilor de finanțare:*

Măsura 1.1 Valorificarea infrastructurilor de afaceri

Măsura 1.3 Sporirea atractivității turistice;

Măsura 2.3 Revitalizare urbană și dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice;

Măsura 3.1 Aprovizionarea cu apă și sanitație.

Concursul de selectare a fost destinat autorităților publice locale de nivelul I și II, cu excepția măsurii 2.3, unde au avut posibilitatea de a aplica doar orașele care dispun de un program de revitalizare urbană aprobat.

Urmare a încheierii apelului și evaluării tehnice a proiectelor de dezvoltare regională de către Comisia interministerială s-a constatat că au promovat etapa evaluării tehnice 87 proiecte, care au fost avizate pentru a fi incluse în Anexa nr. 1 la DUP.

Totodată, se propune aprobarea pentru includerea în Documentul unic de program pentru anii 2025- 2027 a unei Note conceptuale selectate urmare a concursului de selectare a proiectelor de dezvoltare a centrelor urbane- apel pe listă, ediția 2025.

De asemenea, a fost identificată oportunitatea de a include în Anexa nr. 2 un proiect de dezvoltare locală suplimentar listei proiectelor de dezvoltare locală, care au trecut procesul de selecție și evaluare în cadrul concursului de identificare, evaluare, selectare și aprobare a proiectelor de dezvoltare locală în cadrul Programului Național „Satul European”, ediția II, 2024.

La fel, din Anexa nr. 2 se propune excluderea unui proiect de dezvoltare locală, care a fost depus și în cadrul Apelului competitiv de selectare a proiectelor de dezvoltare regională cu finanțare din Fondul Național pentru Dezvoltare

Regională și Locală (FNDRL), ediția 2024. Proiectul a trecut toate etapele de evaluare aferente Apelului competitiv, fiind propus CNCDDL pentru avizarea includerii în Anexa nr. 1 la DUP pentru anii 2025–2027, în calitate de proiect de dezvoltare regională.

Totodată, conform art. 2 lit. f) din Legea bugetului de stat pentru anul 2025 nr. 310/2024 și prin derogare de la prevederile Legii nr. 27/2022 privind Fondul național pentru dezvoltare regională și locală, prin Decizia nr. 50 din 15.08.2025, CNCDDL a avizat includerea în Documentul Unic de Program pentru anii 2025-2027 a proiectelor pentru finanțare din Fondul național pentru dezvoltare regională și locală, depuse de autoritățile administrației publice locale pentru lucrări de reparații capitale/de reabilitare a clădirilor de menire social-culturală, exclusiv în condițiile necesității de intervenție urgentă, confirmată prin documentele tehnice corespunzătoare.

Astfel, în temeiul celor menționate, Anexa nr. 1 se va completa cu 88 de proiecte; Anexa nr. 2 se va completa cu 1 proiect, unul urmând a fi exclus iar Anexa nr. 3 se va completa cu 5 proiecte.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Obiectivele proiectului hotărârii Guvernului corespund obiectivelor Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională pentru anii 2022-2028, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.40/2022 și anume:

Obiectivul general 1. Creșterea competitivității și ocupării forței de muncă a regiunilor: sprijinirea țintei Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030” de creștere a ponderii PIB național produs în afara mun. Chișinău de la 42% până la 55%.

Obiectivul general 2. Sporirea coeziunii teritoriale și prevenirea excluziunii: sprijinirea țintelor Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030” de creștere a indicatorilor de ocupare și calitate a vieții în fiecare regiune, inclusiv:

- rata de ocupare populației – minimum 50%;
- dotarea locuințelor cu servicii publice de apeduct din surse sigure de apă – minimum 80%;
- rata de acoperire a populației cu servicii publice de canalizare – minimum 50%.

Obiectivele propuse sunt în concordanță și cu obiectivul general al Programului Național de Dezvoltare Locală „Satul European” pentru anii 2024-2028 de accelerare a procesului de echipare a unităților administrativ-teritoriale cu infrastructura tehnico-edilitară și socială de bază, în scopul îmbunătățirii condițiilor de trai, creșterii atractivității investiționale și asigurării unei dezvoltări durabile a localităților din Republica Moldova.

Elementele noi ale proiectului prevăd:

1. Modificarea Anexei nr. 1 la Documentul Unic de Program pentru anii 2025-2027 prin completarea cu 88 de poziții ce vizează următoarele măsuri de intervenție:

- Măsura 1.1 Valorificarea infrastructurilor de afaceri: 6 proiecte;
- Măsura 1.3 Sporirea atractivității turistice: 19 proiecte;
- Măsura 2.3. Revitalizare urbană și dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice: 15 de proiecte;
- Măsura 3.1 Aprovizionarea cu apă și sanitație: 47 de proiecte și o Notă conceptuală.

2. Modificarea Anexei nr.2 prin includerea unui proiect de dezvoltare locală și excluderea altuia;

3. Modificarea Anexei nr. 3 prin includerea a 5 proiecte pentru lucrări de reparații capitale/de reabilitare a clădirilor de menire social- culturală, în condițiile necesității de intervenție urgentă.

Având în vedere importanța implementării proiectelor destinate îmbunătățirii calității vieții cetățenilor și realizarea obiectivelor stabilite în Strategia Națională de Dezvoltare Regională pentru anii 2022- 2028, se propune ca hotărârea de Guvern să intre în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Această prevedere va facilita demararea și implementarea proiectelor în anul curent.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Aprobarea prin Hotărâre de Guvern a listei proiectelor de dezvoltare regională și locală constituie o cerință expresă a cadrului normativ în vigoare, neexistând mecanisme alternative legale prin care aceste proiecte pot fi aprobate spre finanțare din bugetul public.

Necesitatea modificării Documentului unic de program rezultă din faptul că, în lipsa includerii proiectelor în acest document, finanțarea lor devine imposibilă.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Includerea în Documentul Unic de Program a proiectelor de dezvoltare regională și locală, evaluate și avizate pozitiv va permite valorificarea eficientă a resurselor bugetare. Astfel, se va reduce riscul de subutilizare sau redistribuire ineficientă a fondurilor publice disponibile în perioada de programare 2025–2027.

Prin susținerea implementării proiectelor relevante pentru zonele defavorizate sau insuficient dezvoltate, sectorul public va putea să intervină mai eficient în reducerea disparităților teritoriale, dezvoltarea economică, având efecte pozitive pe termen lung. Aceasta va spori încrederea cetățenilor în instituțiile statului și va contribui la consolidarea coeziunii teritoriale.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Conform cererilor de finanțare depuse de aplicanți, valoarea estimativă solicitată din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (FNDRL) pentru cele 87 de noi proiecte de dezvoltare regională propuse spre includere în Anexa

nr. 1 la Documentul Unic de Program pentru anii 2025–2027 este de aproximativ de 3 miliarde lei.

Totodată, proiectul aferent Notei conceptuale propusă spre includere în Anexa nr. 1 are o valoare de 60,0 milioane lei.

Proiectul de dezvoltare locală depus în cadrul Programului „Satul European 2” și propus spre includere în Anexa nr. 2 are un cost estimativ de 10 milioane lei, iar cel propus spre excludere prevedea costuri de 10,4 milioane lei.

De asemenea, valoarea proiectelor depuse de autoritățile publice locale pentru lucrări de reparații capitale sau reabilitare a clădirilor de menire social-culturală (în condiții de necesitate de intervenție urgentă) este de 41,1 milioane lei.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Implementarea proiectelor de valorificare a infrastructurii de afaceri, va aduce beneficii semnificative sectorului privat. Aceste inițiative vor stimula atragerea de investiții, vor sprijini inovarea și vor crea noi oportunități pentru micile și marile întreprinderi de a se dezvolta într-un mediu favorabil afacerilor. De asemenea, amenajarea obiectivelor turistice și a zonelor de agrement, va contribui la creșterea atractivității regiunilor pentru afaceri, iar modernizarea spațiilor publice și a complexelor sportive va adăuga valoare atât pentru cetățeni, cât și pentru investitori. Aceste intervenții vor promova coeziunea socială și atragerea de capital, și vor consolida infrastructura economică și socială necesară unei economii competitive și inovative.

4.4. Impactul social

Proiectele avizate și propuse pentru includere în DUP vizează domenii cu impact social major, precum: infrastructura spațiilor publice, apă, canalizare, atractivitate turistică, revitalizare urbană. Implementarea acestor proiecte va contribui direct la îmbunătățirea condițiilor de trai ale populației. Se va asigura astfel un acces mai echitabil la servicii publice esențiale și oportunități economice pentru toți cetățenii, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități. Extinderea și modernizarea serviciilor va contribui la prevenirea excluziunii sociale și la crearea unui mediu mai incluziv.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

De obiectivele de infrastructură realizate în rezultatul implementării proiectelor de dezvoltare regională și locală vor beneficia toți locuitorii din localitățile aplicante, fără diferențe de gen.

Totodată, implementarea proiectelor de infrastructură și dezvoltare economică pot avea un impact semnificativ asupra echității și egalității de gen, contribuind la reducerea disparităților și promovarea unui mediu de afaceri și social mai echitabil.

De asemenea, amenajarea obiectivelor turistice și a infrastructurilor de utilitate publică poate crea locuri de muncă diversificate și accesibile pentru ambele

sexe, în special în domenii precum turismul, comerțul sau serviciile, care pot avea un impact direct asupra femeilor, în special în zonele defavorizate. Proiectele de amenajare a zonelor de agrement, parcuri și spații publice pot încuraja implicarea activă a femeilor și a altor grupuri vulnerabile în viața comunității, oferindu-le un cadru favorabil pentru recreere și dezvoltare socială.

4.5. Impactul asupra mediului

Având în vedere că proiectele vizează accelerarea dezvoltării socio- economice a regiunilor, prin finanțarea inițiativelor care contribuie la creșterea competitivității teritoriale, reducerea dezechilibrelor regionale și îmbunătățirea calității vieții populației se prezumă că acestea vor contribui la crearea unui mediu local durabil și echilibrat.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Nu este aplicabil.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Nu este aplicabil.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În baza prevederilor art. 5 alin. (6) lit. b) din Legea nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, modificările din Documentul unic de program pentru anii 2025-2027 au fost avizate de către membrii Consiliului Național de Dezvoltare Regională și Locală prin Deciziile nr. 46- 51 din 15.08.2025 (se anexează).

Din componența CNCDRD fac parte miniștrii cu competențe în domeniile dezvoltării regionale, economie, finanțe, mediu etc., președinții Consiliilor regionale pentru dezvoltare, reprezentanți ai sectorului privat și civic, fiind asigurat un proces participativ și transparent de luare a deciziilor.

De asemenea, anunțul de inițiere privind elaborarea proiectului de modificare a fost publicat pe pagina web a ministerului la compartimentul Transparență decizională, precum și pe platforma guvernamentală www.particip.gov.md: https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/14965.

Totodată, în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017, proiectul de act normativ va fi transmis spre avizare instituțiilor administrației publice centrale în modul stabilit.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul hotărârii va fi remis spre expertiză juridică Ministerului Justiției, conform prevederilor normative în vigoare.

Potrivit art. 1 din Legea nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, Documentul Unic de Program este un document de politici și prin urmare, nu este pasibil de expertiză anticorupție.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Aprobarea prezentului proiect de hotărâre nu va necesita modificarea sau aprobarea altor acte normative.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Potrivit normelor în vigoare, implementarea proiectelor incluse în anexele la Documentul unic de program pentru anii 2025-2027 și finanțate din mijloacele Fondului național pentru dezvoltare regională și locală este monitorizată de Agențiile de Dezvoltare Regională, Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală și Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.

Secretar general

Angela ȚURCANU